

W 10646

4

О. ОЛЕСЬ

200

НА ПРОВЕСНІ

(ПРОЛОГ ДО «СВЯТА ВЕСНИ»)

ПРАГА

О. ОЛЕСЬ

НА ПРОВЕСНІ

(Інценізований пролог до «Свята Весни»)

ПРАГА

1941

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО «ПРОБОЄМ»

W 10646

3878/43

Мішкін. Ж. 5. -

Тираж 2.000 примірників.

300 885

SLOVANSKÁ KNIHOVNA

3186110146

Всі права застерігаються.

Друковано в Українськiм Відділі Друкарні
Я. Андреска вд., Прага XII, Белеградська 10.

Лісова галява. Намети снігу. В далені село.

О с о б и:

Зіма, стара, розпатлана баба, в білому убранні.

Мороз, жвавий, непосидючий дідок. Все його убрання переливається різнокольоровими іскрами.

Метелиця, молода жінка, з голови до ніг наче обсипана снігом.

Вітер Північний, — виглядає як суворий лицар в крижанім панцирі, з срібними крилами.

Вітер Південний, — в зеленім вінку з жовтогарячими крилами.

Мороз (біжить, бючи себе руками, гріючись і прихекуючи. Несподівано наткнувся на Зіму, що спала під наметом. Обидва майже разом злякано скрикують).

Мороз:

Хто там? Ой, лишенько! Зімонько! Ти?!
(подає руку)

Зіма:

Доброго ранку!... Ой, тиснеш! Пусти!
Стала стара я, вузли на пучках...
Боляче, годі! Не тисни ж бо так!

Мороз:

Ну, що чувати? А я цілу ніч
Майже не спав...

Зіма:

А чому ж ти не спиш?

Мороз:

Вчора на горах потік я зустрів...
Ллється собі у долину з верхів!
Стій, собі думаю: пісню твою
Разом з тобою в ланцюг закую.
Щоб же ти думала?.. Довго вночі
Марно стояв я, ланцюг куючи...

Зіма:

А заморозив?

Мороз:

Скував, хоч напів...
Врешті застиг, побілів, занімів.

Зіма:

Ти все веселий; турботи — струмки!

В мене ж сумні, признаюся, думки.
Третю вже ніч неспокійно я сплю,
Все щось недобре, страшне відчую...
Чую непевні якісь голоси...
Часом ворушаться ніби ліси.
Тільки засну, а льоди наче трісь!
Чорні думки, наче п'явки в'пялись.

Мороз:

Темні думки і примари жени!
Снився й мені колись привид весни.
Я обернувся і на його дмухнув, —
Привид, ошпарений наче, чкурнув.

Зіма:

Дякую: трохи розважив мене...
Може у мене цей сум і мине...
Може це пройде... Не знаю, чомусь
Я чогось наче чи жду, чи боюсь.
Стій, ось послухай! Неначе здаля
Хтось невідомий комусь промовля.

(Зіма злякало бере за руку Мороза і обидва прислухуються).

Голос:

Сонечку, сонечку!... Сили нема...
Змучила вкрай мене люта зіма!
Кров заморозила, груди здавила,
Дихати нічим вже, жити несила.
Сонечку, сонечку, зглянься, всміхнись,
Так як мені усміхалось колись...

Мороз:

Пусте! Прокинулась земля
І щось зпросоння розмовля...
На бік повернеться, на спину,
І знов на голову перину!
Ха, ха! ха, ха! Їй тисне груди!..
Ще не таке, чекай лиш, буде!
Все заморожу я! Ха-ха!
Менш буде лиха і гріха!

Зіма:

Правду ти кажеш, Морозе, бігме.

Мороз:

Може ще й Вітер північний подме!

Зіма:

Друже! Над тебе нікого нема!
Справді: без тебе й зіма — не зіма.

Мороз:

Снігу, метелиці в хмари проси,
Снігом, як пухом, вкрий гори, ліси,
Я потім злегка навколо дмухну, —
В тишу і спокій усе оберну.
Будеш ти спати і вдень, і вночі,
Стану на варті я, сонця ждучи...
Тільки що гляне, — тебе розбуджу,
Хмарам укрити весь світ накажу,
Викличу хугу... Хвилина мине,
Й знову все солодко й тихо засне.

Зіма:

Мило ти кажеш, та серце болить,
Чую: потік під снігами шумить,
Корінь ворушиться... Враз де-не-де
Пташечка пісню якусь заведе...
Сніг почорніє... чому і чого —
Як ти питаєш глухого його?

Мороз:

Все це дурниці. Побачиш, — дмухну:
В камінь коріння й пташок оберну!

Зіма:

Люде... ой, люде для мене страшні...

Мороз:

Люде бували і будуть смішні!

Зіма:

Їм усе мало: сидять по хатах,
Гріються, сплять на м'яких подушках...
Бачиш: їм хочеться сонця, тепла,
Щоб зеленіли степи і поля,
Щоб вечорами дзвеніли пісні,
Сяли о півночі зорі ясні.

Мороз:

Люде! Що люде?! Ось, зараз дмухну
І їх усіх у кутки зажену!

Зіма:

Я їх боюсь... Ворожбити вони.

Щось поворожать, — і крок до весни!
Сонце пригріє, здрігнуться сніги,
Жваві струмки потечуть навкруги,
Звідкись пташки защебечуть в кущах...
Глянеш навколо — розпука і жах!
Тільки тікати...

Мороз:

Не штука втекти!..

Зіма:

Завжди тікаєш попереду ти...

Мороз:

О, засніжило! Метелиця йде, —
Знову нам снігу горби намете!

(Крутючись і розсипаючи з рукавів сніг вбігає
Метелиця).

Метелиця:

А, добридень! Я й не бачу,
Що тут бесіда іде...
А я ледве що не плачу...
Ломить спину щось неначе,
В вухах щось шумить, гуде...
Чи не пахне вам весною?

Мороз:

Хай запахне! До двобою!
Вже не першина мені!
Хай лише ногою стане,

Закую її в кайдани
В нерухомі, крижані.

Зіма:

Не хвались! Торік хвалився...
Що й казати: добре бився,
А подув південний вітер,
Трохи сонце припекло, —
І, нема де правди діти,
По тобі аж загуло!..
Аж на півночі спинився,
Ледве дихав, з ніг валився...
Ні, нема надій на тебе, —
Коли сонце гляне з неба,
Вже даремна боротьба.

Мороз:

А Метелиця хіба
Не закриє неба снігом?!
Як закрутиться, забіга,
Як струсне квітки з вишень,
В ніч оберне білий день.

Метелиця:

Як підкину я перину,
Подушки як розпущу,
Наче зграю лебедину,
Понад озером пущу.
Не мене мала хвилина, —
Біла зграя лебедина

Закружляє, замете,
В сітку піря й пух сплете,
Наче білий невод кине
І занурить у глибини,
Де розводами рибки
Водять день і ніч танки.
Ой, у літі я не спала:
На озерах, на ставках
Піря, пух легкий збирала
Та ховала в схованках.
Знала: стану я в негоді
Вам колись усім в пригоді.

Зіма:

Ой, голубонько моя!
Біла - біла, як і я,
Знаю — ти одна не зрадиш
І Весну іти однадиш.

(Метелиця розчулена утирає рукавом сльози).

Зіма:

Зворушилась... бачиш: сльози,
Куди ж дивишся, Морозе?!

Метелиця:

Зворушила ти мене...

Зіма:

Заспокойся: він дмухне...

(до Мороза):

Чом, як пень, стоїш? Не бачиш,
Що вона сльозами плаче?

Мороз (дмухає).

Зіма:

Не бере! Із неї капле!!
Чи весною вже не пахне?!

Мороз:

Що таке?! Немає духу,
Груди стисло... як в задуху...

Зіма:

Бач, хвалько, казав, хвалився,
А прийшлося — де запал дівся?!...
Я зневірилась до краю...
Йшла б кудись, та сил не маю.

Метелиця:

Лихо! Чуєте, — шумить...
Це Південний десь летить!
Ой, Морозику, подми!...

Мороз:

Все зробив би для Зіми, —
Коли ж сил немає, духу...

Зіма:

Клич на поміч Завірюху,
Клич Північного мерщій,
Зви з Південним на двобій!

Мороз (гукає):

Вітре Півночі, рятуй!
Завірюхо, затанцюй!
Покажи, що нам Весна
Не була й не є страшна!

(Метелиця шалено танцює, летить сніг. Мороз бігає, крутиться біля Метелиці. Зіма приплескує і пританцьовує).

Метелиця:

Сил немає... Ллється піт...
І в очах чорніє світ. (Падає).

(Із свистом, виттям, в крижаному убранні прилітає Північний Вітер і підкидає оберемок снігу. Майже одночасно з'являється Південний Вітер. Зустрівшись поглядами, зразу вступають в боротьбу. Південний Вітер за хвилину кидає Північного і наступає ногою на його груди).

Зіма (безсило до Південного):

Звідки, звідки ти враз
Опинивсь серед нас?

Південний Вітер:

Я сюди прилетів
Із південних країв,
Вістку люблю, ясну
Я приніс про Весну.

Мороз:

Ой, пече! Хоч вмірай,
Або в безвість тікай!...

(до Зіми):

Ти лишишся сама?..

Зіма:

Я б втекла: сил нема!

(Мороз тікає).

Хор пташок (здалека):

Веснонько, веснонько, швидче сюди!

Сонечко красне, тепло приведи.

Все тебе, Веснонько, жде навкруги,

Рве на собі крижані ланцюги.

Чуєш — як стогнуть під снігом квітки?

Чуєш — як рвуться на волю струмки?

Ніженька б тільки ступила твоя, —

Радісно збудиться ціла земля.

Південний Вітер:

Прощайте, пташки! Щебечіть, щебечіть,

А я мушу, вістун, далі й далі летіть,

Облетіти степи і річки і гаї,

Щоб будились зі сну, щоб чекали її.

Я й на села лечу, і у кожному селі

Будуть ждати Весну і старі, і малі.

(Розправляє крила і зникає).

Зіма:

Сама лишилась... ані духу!...
Жива ти, сестро, Завірюхо?
Мовчить. Скінчивсь її танок...
Ну, що ж!.. умрем з тобою вдвох...
Розтало серце... Мякне тіло...
На чорний вугіль почорніло.

(Здаля чути веснянку).

(Завіса).

2-га картина: Та ж галява, але весняна, роз-
вита. Дівчата співають веснянки, гаївки.

Твори того ж автора:

	RM
З журбою радість обнялась. Поезії кн. I . . .	2·00
Будь мечем моїм. Поезії кн. II . . . (вичерпано)	
Поезії. Кн. III	”
Драматичні етюди. Кн. IV	”
По дорозі в казку	1·—
Поезії. Кн. V	2·50
На зелених горах. (Відбитка з V. кн.) . . .	0·50
Чужиною. Кн. VII.	1·20
Княжа Україна. Кн. VIII.	2·50
Пісня про Гайавату Льонгфело. (Переклад) —·—	
Поезії. Кн. X. (вичерпано)	
Кому повім печаль мою. Кн. XI.	”
Хвесько Андибер. Інцен. дума	”
Івасик Телесик. Інценіз. нар. казка	—·—
Соломяний бичок. Інцен. нар. казка (вичерпано)	
Злидні. Інценіз. нар. казка	”
Лисичка, котик та півник. Інц. н. казка	”
Кожумяка. Інценіз. нар. казка	0·50
Лісовий царь Ох. Інценіз. нар. казка	0·50
Цвіте трояндами	0·50
Дітям. (Збірка поезій для дітей)	—·—
Поєдинок	—·—

Рак-рибалка	—.—
Вовчєня	—.—
Іменини	—.—
Ялинка	—.—
Нова збірка поезій для дітей	1.—
На провесні (пролог до „Свята весни“)	0.50
„Бабусино пригоди“	1.—

Друкуються:

Грицеві Курчата	0.50
Ведмідь в гостях у Бабусі	1.—
Бабуся в гостях у Ведмедя	1.—

Книжки В. Валєнтина.

Перєзва	(вичерпано)
Вилітали орли	0.50

Замовлення адресувати:

В Протєктораті й Нїмєччині UNO, Praha III., Josef-
ská 2/II, Protektorat з допискою „Бібл.“.

Гроші перєсилати в Протєктораті та Нїмєччині на
вищєподану адресу, або залучєними складанками.

Замовлення в Генєрал-Губєрнаторстві адресувати:
Postfach 221, Hauptpostamt, Krakau, а гроші перєсилати
на адресу: Ukrainbank, Krakau, Gertrudestr. 12/II. з до-
пискою „Виховна Бібліотека“ конто ч. 121 або скла-
данкою Українбанку з тїєю ж допискою.

UL 10646

0